

REFERAT |KRS| Oppvekststyret (2015-2019) d. 27-02-2018

Mødedato Tirsdag d. 27. februar 2018 kl. 17:40

Mødested Arkivet, deretter Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Program for møtet.....	3
Godkjenning av oppvekststyrets protokoll av 14.02.18.....	6
Søknad om fritak fra politisk verv fra Anna Charlotte Larsen.....	8
Oppnevning av kommunal representant til styret for Oasen skole Vågsbygd - friskoler for valgperic	11
Høringsuttalelse fra Kristiansand kommune til Sørlandet sykehus HF - Utviklingsplan 2035.....	13
Høring - Utkast til pakkeforløp psykisk helse og rus.....	19
Veteranplan for Kristiansand 2018 - 2020.....	25
Kvalitets- og utviklingsmelding 2017 for Oppvekstsektoren i Kristiansand.....	29

Punkt 14/18: Program for møtet

Kristiansand, 20.02.2018

MØTEINNKALLING TIL OPPVEKSTSTYRET

Dato: 27.02.2018 kl. 16.00

Sted: Formannskapssalen, oppmøte Kirkegata ved Kiwi

NB!

Oppmøtetid og sted!

Innkalling gjelder bare medlemmer. Varamedlemmer møter etter særskilt innkalling.

Forfall medels snarest til politisk sekretariat tlf. 911 19 692

PROGRAM FOR MØTET:

16.00 – Avgang med taxi fra Kirkegata ved Kiwi

16.10 – 17.30 Besøk på Arkivet

En bred presentasjon av samarbeid/tangeringspunkter mellom Arkivet og Oppvekstfeltet i Kristiansand. Både vedrørende undervisning/alt inn mot skoler og øvrig arbeid som integrering (Plattform), markeringer osv. I tillegg befaring av de nye lokalene med de mulighetene disse gir.

17.30 – Retur Rådhuset

17.40 – Behandling av sakskartet

SAKSKART			Side
15/18	201800020-18	<u>Oppvekststyresak:</u> Godkjenning av oppvekststyrets protokoll av 14.02.18	
16/18	201606733-67	<u>Valg- og honorarkomitesak:</u> Søknad om fritak fra politisk verv fra Anna Charlotte Larsen	

17/18	201600731-13	<u>Valg- og honorarkomitesak:</u> Oppnevning av kommunal representant til styret for Oasen skole Vågsbygd - friskoler for valgperioden 2015 - 2019	
18/18	201715437-2	<u>Formannskapssak:</u> Høringsuttalelse fra Kristiansand kommune til Sørlandet sykehus HF - Utviklingsplan 2035	
19/18	201715778-2	<u>Formannskapssak:</u> Høring - Utkast til pakkeforløp psykisk helse og rus.	
20/18	201714832-1	<u>Bystyresak:</u> Veteranplan for Kristiansand 2018 - 2020	
21/18	201605796-9	Kvalitets- og utviklingsmeldingen 2017 for oppvekstsektoren	

Mette F. Roth
Leder
(sign.)

Punkt 15/18: Godkjenning av oppvekststyrets protokoll av 14.02.18

Bilag

Protokoll Oppvekststyret 14.02.2018.docx

Dato 20. februar 2018
Saksnr.: 201800020-18
Saksbehandler Lars Erik Brekne Johnsen

Saksgang
Oppvekststyret

Møtedato
27.02.2018

Godkjenning av oppvekststyrets protokoll av 14.02.18

Forslag til vedtak

[Oppvekststyret godkjenner oppvekststyrets protokoll av 14.02.18](#)

Konst. oppvekstdirektør
Svein Ove Ueland

Lars Erik Brekne Johnsen
Utvalgssekretær

Vedlegg:
Oppvekststyrets protokoll av 14.02.18

Punkt 16/18: Søknad om fritak fra politisk verv fra Anna Charlotte Larsen

Bilag

Vedtak VALG, 14032018, Sak 6/18, Søknad om fritak fra politisk verv fra Anna Charlotte Larsen

Fritak fra verv.msg

Dato 16. februar 2018
Saksnr.: 201606733-67
Saksbehandler Maren Svenning

Saksgang
Oppvekststyret
Valg- og honorarkomiteen

Møtedato
27.02.2018

Søknad om fritak fra politisk verv fra Anna Charlotte Larsen (AP)

Anna Charlotte Larsen (AP) søker fritak fra sitt verv som politisk oppnevnt representant til skolestyret Vågsbygd skole. Hun begrunner søknaden med at hun møter i skolestyret som leder av FAU, og derfor vil ha problemer med å fungere i rollen som politisk representant i samme styre.

Etter KommuneLOven (koml) har representantene både en rett og en plikt til å sitte i sitt verv ut valgperioden. Bedømmelsen om fritak må derfor vurderes ut fra reglene i koml § 15 nr 2. Det avgjørende for om representanten kan tre ut blir derfor om vedkommende ikke uten uforholdsmessig vanskelighet eller belastning kan skjønne sine plikter i vervet. Der en slik lovlig fritaksgrunn foreligger, er det opp til det kompetente organs frie skjønn hvorvidt en fritakssøknad skal imøtekommes.

KommuneLOven § 16, 3 i KommuneLOven sier bl.a.: «Dersom et medlem av et annet folkevalgt organ enn kommunestyret trer endelig ut, velges nytt medlem, selv om det er valgt varamedlem.» Det må etter dette velges nytt medlem til det overnevnte verv.

Punkt 5 samme paragraf sier: «Er antallet varamedlemmer eller en gruppes varamedlemmer til formannskapet eller et annet folkevalgt organ valg av kommunestyret blitt utilstrekkelig, kan kommunestyret selv velge ett eller flere faste eller midlertidige varamedlemmer. Suppleringsvalg skal skje fra den gruppen som har et utilstrekkelig antall varamedlemmer. Viser det seg at denne fremgangsmåten fører til at et kjønn vil bli representert med mindre enn 40 prosent av varamedlemmene til organet eller gruppens varamedlemmer, skal det så langt det er mulig velges nytt varamedlem fra det underrepresenterte kjønn. [...]»

Forslag til vedtak

1. Søknad fra Anna Charlotte Larsen (AP) om fritak fra politisk verv imøtekommes.
2. Det foretas følgende nyvalg:
Skolenes samarbeidsutvalg – Vågsbygd
Nytt varamedlem:.....

Ragnar Evensen
Rådmann

Eva B. Åsland
Organisasjonsdirektør

Vedlegg:
Søknad datert 12.02.18

Nåværende sammensetning:

SKOLENES SAMARBEIDSUTVALG

Valgt av: Valgkomiteen etter innst. Oppvekststyret Valgperiode: 2015-2019

Skole	Medlem	Varamedlem
Oddemarka skole	Isabelle-Louise Aabel (AP)	Helene B. Fredheim (FRP)
Tordenskjoldsgate skole	Lyder Johan Ovesen (AP)	Semir Mujkic (AP)
Torridal skole	Kenneth Mørk (AP)	Nils Nilsen (AP)
Hellemyr skole	Ebbe Boel Pedersen (KRF)	May Erna Karlsen (SV)
Justvik skole	Arve Stokkelien (H)	Hans Petter Horve (SP)
Dvergsnes skole	Morten Leuch Elieson (V)	Torunn Sandvand (V)
Vågsbygd skole	Knut Marius Haugen (SP)	<u>Anna C. Larsen (AP)</u>
Vardåsen skole	Hans Otto Lund (H)	Mette F. Roth (H)
Nedre Slettheia skole	Abdullahi M. Alason (AP)	Mina S. Fjeldheim (V)
Krossen skole	Chris Abram (V)	Olaf Hauge (PP)
Øvre Slettheia skole	Tove Welle Haugland (KRF)	Elfie Dørum (AP)
Lovisenslund skole	Gordon Fuglstad (H)	Else Tellefsen (AP)
Fagerholt skole	Anna D. Asgard (MDG)	Ingrid Gundersen (KRF)
Mosby skole	Tove M. Kirkevik (FRP)	Monica Frenzel (MDG)
Havlimyra skole	Stefan Wikstad Avila (KRF)	Gro Hareid (SV)
Steinerskolen	Bjørnar Knapstad (MDG)	Janne K. Nesheim (AP)
Karuss skole	Leif Andreas Lyngø (AP)	Sindre Hellvik (H)
Holte skole	Elfie Dørum (AP)	Ronny Sæbø (H)
Haumyrheia skole	Åse Løvdal (AP)	Line Nilsen (FRP)
Ve skole	Dag O. Ottosen (H)	Mette F. Roth (H)
Sjøstrand skole	Håkon Ravndal (SP)	Jannicke Halvorsen (FRP)
International School	Odd Nordmo (H)	Amalie Gunnufsen (AP)
Flekkerøy skole	Marit Hornes (KRF)	Doris Tonheim (KRF)
Voie skole	Cathrine Skau (AP)	Håkon Ravndal (SP)
Fiskå skole	Andreas Jacobsen (FRP)	Sindre Hellvik (H)
Møvig skole	Jannicke Halvorsen (FRP)	Jørgen Pettersen (H)
Lindbøskauen skole	Jannicke Halvorsen (FRP)	Cathrine Skau (AP)
Karl Johans Minne	Rita Wroldsen (AP)	May Erna Karlsen (SV)
Grim skole	Tore Moheim (H)	Ellen Rudnes (Rødt)
Prestheia skole	Ivar Walseth (AP)	Renate Hægeland (H)
Solholmen skole	May Erna Karlsen (SV)	Jan K. Stavenes (V)
Hånes skole	Gro H. Gundersen (AP)	Tom Kjetil Murberg (SP)
Vigevoll skole	Hedda Løvland (H)	Åse Løvdal (AP)
Wilds Minne skole	Andreas Landmark (SV)	Line Nilsen (FRP)
Kringsjø skole	Steinar B. Andersen (FRP)	Helge Eg Johansen (AP)
Samfundet skole	Randi Tontveit (KRF)	Ebbe Boel Pedersen (KRF)
Strømme skole	Vidar Lynnæs (FRP)	Alan Ahmadi (H)
Torkelsmyra skole	Glenn O. Austegard (KRF)	Andrea C. Gonzales (FRP)
Voiebyen skole	Cathrine Skau (AP)	Glenn O. Austegard (KRF)

Punkt 17/18: Oppnevning av kommunal representant til styret for Oasen skole Vågsbygd - friskoler for valgperioden 2015 - 2019

Bilag

Vedtak VALG, 14032018, Sak 7/18, Oppnevning av kommunal representant til styret for Oasen skole Vågsbygd - friskoler for valgperioden 2015 - 2019

VS_ Kommunal representant til styret Oasen skole Vågsbygd.msg

Dato 25. januar 2018
Saksnr.: 201600731-13
Saksbehandler Maren Svenning

Saksgang
Oppvekststyret
Valg- og Honorarkomiteen

Møtedato
27.02.2018

Oppnevning av kommunal representant til styret for Oasen skole Vågsbygd - friskole for valgperioden 2015 - 2019

Oasen skole Vågsbygd ble opprettet høsten 2017 og kommunen mottok en henvendelse fra skolen 23.01.18 hvor de ber om at det velges en kommunal representant til kommunens styre.

Eirik Vagle Skoge (V) ble 27.04.2016 valgt som kommunens politiske representant til styret for Oasen skole Strømme-friskole for valgperioden 2016-2019. Ingrid Wikstad Gundersen (KRF) ble valgt som vara.

Skolene informerer videre at styremøtene de to skolene kommer til å samkjøres, og ber valg- og honorarkomiteen å vurdere muligheten for å ha samme representantene i begge styrer.

Forslag til vedtak

[Følgende velges som politisk representant til styret for Oasen skole Vågsbygd-friskole for valgperioden 2015-2019.](#)

Medlem:

Varamedlem:

Ragnar Evensen
Konst. Rådmann

Eva B. Åsland
Organisasjonsdirektør

Vedlegg:
E-post fra Oasen-skolene, datert 23.01.18

Punkt 18/18: Høringsuttalelse fra Kristiansand kommune til Sørlandet sykehus HF - Utviklingsplan 2035

Bilag

Vedtak FORMAN, 07032018, Sak 25/18, Høringsuttalelse fra Kristiansand kommune til Sørlandet sykehus HF - Utviklingsplan 2035

Vedtak BYUTVIK, 01032018, Sak 46/18, Høringsuttalelse fra Kristiansand kommune til Sørlandet sykehus HF - Utviklingsplan 2035

Vedtak HELSOS, 13022018, Sak 10/18, Høringsuttalelse fra Kristiansand kommune til Sørlandet sykehus HF - Utviklingsplan 2035

Utkast til høringsuttalelse fra kristiansand kommune til U2035 31012018.docx

Uttalelse fra Seniorrådet i Kristiansand kommune.docx

Felles høringsplattform fra kommunene på Agder.docx

Høring – Utviklingsplan 2035 Sørlandet sykehus HF.msg

Høringsdokument SSHF Utviklingsplan 2035 og strategiplan 2018 2020 1.12.2017.pdf

Dato 1. februar 2018
Saksnr.: 201715437-2
Saksbehandler Janne B. Brunborg / Hilde Engenes

Saksgang

Helse- og sosialstyret
Oppvekststyret
By- og miljøutvalget
Formannskapet

Møtedato

13.02.2018
27.02.2018
01.03.2018
07.03.2018

Høringsuttalelse fra Kristiansand kommune til Sørlandet sykehus HF - Utviklingsplan 2035

Sammendrag

Kristiansand kommune gir med dette høringsuttalelse til Sørlandet sykehus HF sin Utviklingsplan 2035. I høringsbrev mottatt 1. desember 2017 er kommunen bedt om å gi høring til både planprosess og innhold i utviklingsplan 2035. Høringsfristen er 1 mars; det er avtalt med sykehuset at høringsuttalelsen sendes fra Kristiansand kommune i etterkant av behandlingen i formannskapet 7 mars.

Kristiansand kommune har arbeidet tverrsektorielt med høringen. Kommunen har også vært ledende i å utarbeide en felles høringsplattform for kommunen i Agder. Denne oppsummerer hovedpunkter som en ut fra et kommuneperspektiv mener er viktig at sykehuset tar hensyn til i endelig planutkast. Disse fremkommer som tekstbokser i høringsdokumentet til Kristiansand kommune.

Kristiansand kommunes utgangspunkt for å gi høringsuttalelse til Sørlandet sykehus HF(SSHF) sin Utviklingsplan 2035 er å bidra konstruktivt til sykehusets arbeid med å kvalitetssikre det endelige plandokumentet. Utviklingsplan 2035 (U2035) inneholder også Strategiplan 2018-2020.

Kristiansand kommune vektlegger følgende områder og problemstillinger i høringen til Utviklingsplan 2035:

- Behovsvurderinger, analysegrunnlag, analyser og framskrivning.
 - Det fremheves forhold og områder som er særskilt kritisk med tanke på dimensjonering og innretning på fremtidens spesialisthelsetjenester.
- Fag- og tjenesteområder som kommunen mener er særskilt viktig i planperspektivet til U 2035
 - Helsefremmende- og forebyggende arbeid
 - Helsetjenester til barn og unge
 - Psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB)
 - Helsetjenester til eldrebefolkningen
 - Rehabilitering og habilitering
 - Migrasjonshelse

- Områder og særskilte problemstillinger som er særskilt viktige med hensyn til samfunnsutvikling og bærekraft i regionen
 - Samhandling og oppgavefordeling som sikrer befolkningen i regionen et godt samlet helsetilbud
 - Byutvikling og samhandling i tilknytning til Helsebyen Eg
 - Forskning, utvikling og innovasjon
 - Kompetanse og rekrutteringshensyn
 - Akutt- og intensivtilbudet
 - Universitetssykehus

Når de gjelder økonomi og strukturvalg, som er basert på at den overordnede strukturen for Sørlandet sykehus HF frem mot 2035 er besluttet, peker Kristiansand på noen sentrale utviklingshensyn. Det er presisert en forventning om *ytterligere utvikling og oppgavesamling framover selv om akuttfunksjonene nå ligger fast.*

I lys av dette vil Kristiansand kommune presisere viktigheten av å sikre en fremtidig oppgavefordeling mellom sykehusene som er økonomisk bærekraftig og som ivaretar både kvalitet, helhetlige pasientforløp og tilgjengelighet på best mulig måte for befolkningen i Agder.

Forslag til vedtak

1. Formannskapet slutter seg til forslag til høringsuttalelse til Utviklingsplan 2035
2. Formannskapet understreker behovet for at sykehuset sikrer nødvendige investeringer til nytt akutt- og intensivbygg ved Sørlandet Sykehus, Kristiansand (SSK) senest innen 2025
3. Formannskapet slutter seg til sykehusets utredningsarbeid med tanke på å bli universitetssykehus

Ragnar Evensen
Konst. rådmann

Wenche P. Dehli
Helse- og sosialdirektør

Terje Lilletveit
Konst. teknisk direktør

Svein O. Ueland
Konst. oppvekstdirektør

Vedlegg:

1. Høringsuttalelse fra Kristiansand kommune til U2035
2. Uttalelse fra Seniorrådet i Kristiansand kommune
3. Felles høringsplattform for kommunene i Agder
4. Høringsbrev fra SSHF
5. Høringsdokument fra SSHF

Utrykte vedlegg:

1. Høringsuttalelse fra Kristiansand kommune til U2030
2. Notat Rus og psykisk helse
3. Høringsrapport SSHF Utviklingsplan 2030 og høringsbrev
4. Sykehusets fremtidige plassering på Sørlandet. Vurdering av arbeidsmarked, næringsliv, by- og samfunnsutvikling. MENON 6/2014
5. Ros analyse SSHF Utviklingsplan
6. 2030 Samfunnsmessig konsekvensanalyse SSHF utviklingsplan 2030
7. Styresak 065-2014 Terramar foreløpige funn utviklingsplan 31.07.2014

Bakgrunn for saken

Kristiansand kommunes utgangspunkt for å gi høringsuttalelse til Sørlandet sykehus HF (SSHF) sin Utviklingsplan 2035 er å bidra konstruktivt til sykehusets arbeid med å kvalitetssikre det endelige plandokumentet. Utviklingsplan 2035 (U2035) inneholder også Strategiplan 2018-2020.

Kristiansand kommune er opptatt av at kommuner og sykehus samhandler og planlegger langsiktig med tanke på å utvikle gode helsetjenester til befolkningen på Agder. Det er viktig å vektlegge betydningen av sykehusfunksjonene i et regionalt utviklingsperspektiv. I høringen støtter derfor kommunen SSHFs ambisjoner om å bli et universitetssykehus

Det er i kommunens interesse at sykehuset gjennom et velfundert planarbeid sikrer grunnlaget for faglig utvikling, samhandling og de investeringer som er nødvendige for et godt og fremtidsrettet spesialisthelsetjenestetilbud i regionen. Kommunen vil derfor også sterkt støtte sykehusets parallelle prosesser for å sikre investeringsmidler til nytt akuttbygg ved sykehuset i Kristiansand (SSK). Dette omtales særskilt i høringen.

Sykehusets betydning i den regionale utviklingen knyttet til innovasjon og utvikling i samarbeid med universitet, kommune, næringsliv og andre sentrale aktører løftes også frem i høringen.

Sykehusets spesialisthelsetjenester og de kommunale helse- og velferdstjenestene står i et gjensidig forhold til hverandre når det gjelder den totale ressurstilgangen på økonomiske virkemidler, fagkompetanse og personell. Situasjonen en vil stå overfor med hensyn til globale trender, svikt i samfunnets aldersbæreevne og store prioriteringsutfordringer må løses gjennom samhandling og felles planlegging med lang tidshorisont. Dette er sentrale rammebetingelser som ligger til grunn for kommunens høring.

Historikk og aktuell situasjon

Kristiansand kommune mottok 1. desember 2017 høringsbrev fra Sørlandet sykehus HF (SSHF) med anmodning om å gi høring til utkast til *Utviklingsplan 2035 Sørlandet sykehus HF*. SSHF ønsker høringsuttalelse både til prosess og innhold i plandokumentet. Planen inneholder også Strategiplan for perioden 2018-2020. Høringsfristen er 1. mars. Etter avtale med sykehuset sender Kristiansand kommune høringsuttalelsen i etterkant av politisk behandling i formannskapet 7 mars. *Utviklingsplan 2035* skal styrebehandles i april.

I 2014/15 utarbeidet Kristiansand kommune en grundig høringsuttalelse til Utviklingsplan 2030. Dette var en del av arbeidet med Speilmeldingen for Kristiansand kommune. Det ble gjennomført omfattende samfunnsmessige konsekvensanalyser og ROS-analyser i et samarbeid mellom sykehuset og kommunene på Agder. Utviklingsplan 2035 er et oppdatert planutkast som bygger på analysene fra 2014/15. På denne bakgrunn går ikke Kristiansand kommune utdypende inn på forhold som er påpekt tidligere. Det vises til uttrykte vedlegg i saken.

En del strategiske grep og retningsvalg i høringsutkastet til U2030 vakte betydelig uro hos kommunene på Agder, som derfor valgte å utarbeide en felles høringsplattform. En stilte spørsmål ved behovsvurderinger og framskrivning og var bekymret for underdimensjonering av spesialisthelsetjenestetilbudet til befolkningen på Agder. Dette gjaldt særlig den radikale retningsendringen på rus- og psykisk helsefeltet hvor en skisserte kraftig nedbygging av sengekapasitet.

Styret ved SSHF behandlet Utviklingsplan 2030 i møte 5.2.2015 (sak 002-2015) og det ble stilt en del krav til det videre planarbeidet som er fulgt opp:

- Føringer i Nasjonal helse- og sykehusplan er innarbeidet
- Strukturen med tre somatiske sykehus i regionen ligger til grunn

- Beskrivelsene av nåsituasjonen for både virksomhet og bygg er oppdatert.
- Det er gjort nye framskrivninger av kapasitetsbehov. For øvrig bygger planen på de analyser som ble gjort forut for styrets behandling av utkast til *Utviklingsplan 2030* i februar 2015.
- Kravet om at *større endringer i tilbudet innen psykisk helse skal skje i god samhandling med kommunene og brukerne er fulgt opp gjennom arbeidet med regional samhandlingsmelding på rus- og psykisk helsefeltet. Denne foreligger til behandling i Overordnet strategisk samarbeidsorgan (OSS) i mars 2018 og skal innarbeides i U 2035, slik det fremgår av høringsdokumentet*

Kristiansand kommunes arbeid med høringsuttalelsen

Høringsarbeidet i Kristiansand kommune har vært tverrsektorielt. Helse- og sosialsektoren har koordinert arbeidet. Teknisk sektor har særlig ivaretatt vurderingene av regionale ringvirkninger og forhold som berører arealregulering og strategisk byutvikling, mens oppvekstsektoren har vurdert særlig tilbudet til barn- og unge. Kristiansand kommunes Seniorråd og Rådet for funksjonshemmede er bedt om høringsinnspill. Innspill som er mottatt er innarbeidet i høringsdokumentet.

Kristiansand kommune har vært ledende i arbeidet med å utarbeide felles høringsplattform for kommunene i Agder. Dette høringsarbeidet har vært organisert gjennom samarbeidet i Kommunalt overordnet strategisk samarbeidsutvalg (KOSS) Felles høringsplattform oppsummerer de hovedmomentene som man ut fra et kommuneperspektiv mener det er viktig at sykehuset tar hensyn til i det endelige planutkastet.

Oppbygging og struktur på høringsuttalelsen

Innledningsvis kommenteres planprosessen. Videre i høringsdokumentet har en valgt å fremheve sentrale områder og problemstillinger som en mener særlig bør vektlegges i planen og i den videre oppfølgingen av denne. En gir en del innspill til plandokumentets oppbygging/struktur. En kommenterer særskilte forhold vedrørende behovsvurderinger, analysegrunnlag, analyser og framskrivninger som ligger til grunn for planen.

I Kristiansand kommunes høringsuttalelse fremkommer i tillegg hovedmomentene fra felles høringsplattform for kommunene i Agder. Disse er plassert i egne tekstbokser i dokumentet.

Hovedpunkter i høringen fra Kristiansand kommune til SSHF Utviklingsplan 2035

- Behovsvurderinger, analysegrunnlag, analyser og framskrivning.
 - Det fremheves forhold og områder som er særskilt kritisk med tanke på dimensjonering og innretning på fremtidens spesialisthelsetjenester
- Fag- og tjenesteområder som kommunen mener er særskilt viktig i planperspektivet til U 2035
 - Helsefremmende- og forebyggende arbeid
 - Helsetjenester til barn og unge
 - Psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB)
 - Helsetjenester til eldrebefolkningen
 - Rehabilitering og habilitering
 - Migrasjonshelse
- Områder og særskilte problemstillinger som er særskilt viktige med hensyn til samfunnsutvikling og bærekraft i regionen
 - Samhandling og oppgavefordeling som sikrer befolkningen i regionen et godt samlet helsetilbud
 - Byutvikling og samhandling i tilknytning til Helsebyen Eg
 - Forskning, utvikling og innovasjon
 - Kompetanse og rekrutteringshensyn
 - Akutt- og intensivtilbudet
 - Universitetssykehus

Når de gjelder økonomi og strukturvalg, som er basert på at den overordnede strukturen for Sørlandet sykehus HF frem mot 2035 er besluttet, peker Kristiansand på noen sentrale utviklingshensyn. Det er presisert en forventning om *ytterligere utvikling og oppgavesamling framover selv om akutfunksjonene nå ligger fast.*

I lys av dette vil Kristiansand kommune presisere viktigheten av å sikre en fremtidig oppgavefordeling mellom sykehusene som er økonomisk bærekraftig og som ivaretar både kvalitet, helhetlige pasientforløp og tilgjengelighet på best mulig måte for befolkningen i Agder.

Punkt 19/18: Høring - Utkast til pakkeforløp psykisk helse og rus.

Bilag

Vedtak FORMAN, 14032018, Sak 32/18, Høring - Utkast til pakkeforløp psykisk helse og rus.

Vedtak HELSOS, 13032018, Sak 16/18, Høring - Utkast til pakkeforløp psykisk helse og rus.

Høringsbrev Pakkeforløp for psykisk helse og rus.pdf

Behandling i psykisk helsevern, voksne – pakkeforløp.pdf

Behandling i psykisk helsevern, barn og unge – pakkeforløp.pdf

Mistanke om psykoseutvikling og psykoselidelser hos barn, unge og voksne – pakkeforløp.pdf

Spiseforstyrrelser hos barn og unge – pakkeforløp.pdf

Tvangslidelse (OCD) hos barn, unge og voksne – pakkeforløp.pdf

Somatisk helse og levevaner – Pakkeforløp for psykisk helse og rus.pdf

Høringsuttalelser pakkeforløp psykisk helse og rus.docx

Dato 6. februar 2018
Saksnr.: 201715778-2
Saksbehandler Bernt E. Klokkervold

Saksgang

Oppvekststyret
Helse- og sosialstyret
Formannskapet

Møtedato

27.02.2018
13.03.2018
14.03.2018

Høring - Utkast til pakkeforløp psykisk helse og rus.

Sammendrag

Helsedirektoratet har bedt om innspill til pakkeforløp i spesialisthelsetjenesten på rus- og psykisk helsefeltet, med høringsfrist 1. april. Kristiansand kommune har tidligere gitt høringsinnspill på følgende pakkeforløp:

1. Pakkeforløp for tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB)
2. Pakkeforløp for utredning av psykiske lidelser, voksne
3. Pakkeforløp for utredning av psykiske lidelser, barn og unge

I denne omgang ber Helsedirektoratet om innspill til utkast til:

4. Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, voksne
5. Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, barn og unge
6. Pakkeforløp ved mistanke om psykoseutvikling og psykoselidelser, barn, unge og voksne
7. Pakkeforløp ved spiseforstyrrelser, barn og unge
8. Pakkeforløp for utredning og behandling av tvangslidelser (OCD), barn, unge og voksne

I tillegg ber direktoratet om innspill til syv områder innenfor somatisk helse og levevaner som kan kobles til pakkeforløpene.

Hovedmomenter i anbefalinger til høringsuttalelse fra Kristiansand kommune

- Pakkeforløpene vil i all hovedsak bidra til å nå målene som er satt. De fremstår som grundige og kan danne grunnlag for bedre samhandling mellom kommune og spesialisthelsetjeneste gjennom hele forløpet
- Pakkeforløpene har noen forbedringsområder, blant annet når det gjelder vurderingen av hvem som vil ha rett til helsehjelp i form av et pakkeforløp.
- Pakkeforløpene bidrar til en betydelig standardisering av behandlingen, Kristiansand kommune er bekymret for at dette kan gå utover pasientenes individuelle behov.
- Sammenhengende og koordinerte pasientforløp i form av pakkeforløp skal etter administrasjonens vurdering ikke medføre økte oppgaver for kommunen, men

hvis dette skulle vise seg forutsetter Kristiansand kommune at det kompenseres for økte kostnader.

Høringsinnspillene er spesifisert i vedlagte tilbakemeldingsskjema.

Forslag til vedtak

[Formannskapet slutter seg til administrasjonens forslag til høringsuttalelse fra Kristiansand kommune.](#)

Ragnar Evensen
Rådmann

Wenche P. Dehli
Helse- og sosialdirektør

Svein Ove Ueland
Oppvekstdirektør

Vedlegg:

Høringsbrev Pakkeforløp psykisk helse og rus

Høringsutkast Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, voksne

Høringsutkast Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, barn og unge

Høringsutkast Pakkeforløp ved mistanke om psykoseutvikling og psykoselidelser, barn, unge og voksne

Høringsutkast Pakkeforløp ved spiseforstyrrelser, barn og unge

Høringsutkast Pakkeforløp for utredning og behandling av tvangslidelser (OCD), barn, unge og voksne

Høringsutkast ivaretagelse av somatisk helse og levevaner ved psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer

Bakgrunn for saken

Som det fremgår av høringsbrevet kommunen har mottatt, fikk Helsedirektoratet i 2016 oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) om å utarbeide Pakkeforløp for psykisk helse og rus. Utviklingsarbeidet er basert på samarbeid med brukere og fagmiljø i alle deler av helse- og omsorgstjenesten, samt andre aktuelle aktører.

Pakkeforløp innebærer å etablere nasjonale, normgivende forløp for utredning og behandling. Forløpene skal bygge på nasjonale og internasjonale faglige retningslinjer og veiledere der disse finnes, alternativt på best tilgjengelig kunnskap og faglig konsensus. Helsedirektoratet har opprettet tverrfaglige arbeidsgrupper som utarbeider utkast til pakkeforløpene.

Pakkeforløp skal bidra til økt fokus på pasientens ressurser, bedre samhandling og likeverdig behandling

Mål for pakkeforløpene

- Økt brukermedvirkning og brukertilfredshet
- Sammenhengende og koordinerte pasientforløp
- Unngå unødig ventetid for utredning, behandling og oppfølging
- Likeverdig tilbud til pasienter og pårørende uavhengig av hvor i landet de bor
- Bedre ivaretagelse av somatisk helse og gode levevaner

Det er planlagt åtte pakkeforløp som skal startes implementert i januar 2018:

1. Pakkeforløp for tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB)
2. Pakkeforløp for utredning av psykiske lidelser, voksne
3. Pakkeforløp for utredning av psykiske lidelser, barn og unge
4. Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, voksne
5. Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, barn og unge
6. Pakkeforløp for psykoselidelser, inkludert debuterende psykose
7. Pakkeforløp for spiseforstyrrelser, barn og unge
8. Pakkeforløp for tvangslidelser

De tre første pakkeforløpene var ute på høring høsten 2017, de resterende er ute til høring nå.

I høringsbrevet ber Helsedirektoratet om innspill på om de fire utkastene:

1. Bidrar til å oppnå de fem målene som er beskrevet for pakkeforløp?
2. Fremstår som nyttig for brukere/pasienter, pårørende og tjenestene?
3. Bidrar til god forløpskoordinering?
4. Har målepunkter og forløpstider som er relevante og nyttige?

Administrasjonens utkast til høringsutspill består av generelle merknader til arbeidet og de mest sentrale vurderinger av hvert enkelt pakkeforløp. Høringsinnspillene skal leveres via en internettløsning (QuestBack), men innspillene er i denne sammenheng detaljert i et eget word-dokument som er vedlagt saken.

Vurdering og anbefalinger i høringsuttalelse fra Kristiansand kommune

Høringsforslaget har vært vurdert av ansatte og ledere som har ansvar for rus- og psykisk helsefeltet, innenfor både helse- og sosialsektoren og oppvekstsektoren.

1. Generelle merknader
 - Pakkeforløpene vil i all hovedsak bidra til å nå målene som er satt. De fremstår som grundige og kan danne grunnlag for bedre samhandling mellom kommune og spesialisthelsetjeneste gjennom hele forløpet
 - Pakkeforløpene har noen forbedringsområder, blant annet når det gjelder vurderingen av hvem som vil ha rett til helsehjelp i form av et pakkeforløp.
 - Pakkeforløpene bidrar til en betydelig standardisering av behandlingen, Kristiansand kommune er bekymret for at dette kan gå utover pasientenes individuelle behov.
 - Sammenhengende og koordinerte pasientforløp i form av pakkeforløp skal etter administrasjonens vurdering ikke medføre økte oppgaver for kommunen, men hvis dette skulle vise seg forutsetter Kristiansand kommune at det kompenseres for økte kostnader.
2. Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, barn og unge

Kristiansand kommune opplever at pakkeforløpet bidrar til å strukturere henvisninger på en måte som ivaretar barnets og foreldrenes ønsker og behov. Det er også viktig at henvisende instans har en informasjonsplikt ovenfor barnet og foreldrene. En koordinert henvisning fra kommunale instanser vil gi en helhetlig beskrivelse av barnets/ungdommens behov. Dette vil også kunne være en fordel for de kommunale instansene ved at en får tydeliggjort den kommunale innsatsen.

Kristiansand kommune er fornøyd med tydeliggjøringen av at forløpskoordineringsansvaret ligger hos sykehuset, men stiller spørsmål om at forløpskoordinatoren må være helsepersonell. Dette vil etter vår oppfatning stjele av tiden til helsepersonellet i og med at forløpskoordinator ikke deltar i behandlingen.

3. Pakkeforløp for behandling i psykisk helsevern, voksne

Det kan oppstå usikkerhet rundt hvilke pasienter som vil ha rett til helsehjelp i form av et pakkeforløp. I utkastet er det en grundig beskrivelse av fremgangsmåten ved henvisning av personer med psykiske problemer, og setter klare faglige krav til kvalitet, både for henviser og for behandler i spesialisthelsetjenesten

Henvisningen skal likevel vurderes på nytt hos spesialisthelsetjenesten etter de samme kriterier som før: Prioriteringsforskriften og prioriteringsveilederne. I et forsøk hvor forsker Per A. Holman (Lovisenberg sykehus, gjengitt i Dagens medisin 25.1.2018) sendte 23 henvisninger til 19 poliklinikker viste det seg at henvisningene ble svært ulikt vurdert. Det var ved noen poliklinikker langt flere som fikk avslag enn det var ved andre. Dette viser at dagens måte å vurdere henvisninger, som foreslås videreført i pakkeforløpene har store svakheter.

Utkastet legger videre opp til en tydelig samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og de kommunale tjenestene. Dette oppfattes som svært positivt.

4. Pakkeforløp ved mistanke om psykoseutvikling og psykoselidelser hos barn, unge og voksne.

Kristiansand kommune ser at også i dette forløpet gis det gode og tydelige råd om hva henvisende instans må kartlegge og beskrive i sin henvisning når denne har mistanke om psykose. Det er likevel slik at denne henvisningen vurderes på nytt av spesialisttjenesten i tråd med prioriteringsforskriften og prioriteringsveilederen. Dette vil kunne medføre at pasienter med en begynnende psykose likevel blir avvist.

Ansvar for ivaretagelse av somatisk helse er tydeliggjort i pakkeforløpet og ivaretagelse av somatisk helse fremstår som en integrert del av forløpet.

Kristiansand kommune ser det som positivt at en i behandlingsforløpet tar hensyn til og legger til rette for et samarbeid med skolene for å sikre barn og unges tilrettelegging for utdanning. Utover dette legges det også opp til samhandling med kommunen ved avslutning av pakkeforløpet.

5. Pakkeforløp ved spiseforstyrrelser hos barn og unge

Som i de øvrige pakkeforløpene er det en bekymring knyttet til at pasienter som ikke gis rett til helsehjelp dermed ikke får et pakkeforløp.

Det er positivt at det i forløpet presiseres at alle pasienter skal ha en behandlingsplan og at denne skal utarbeides i samarbeid med pasienten og foreldrene.

Det er også positivt at samhandlingen med fastlege, skolehelsetjeneste, skole og så videre vektlegges.

Det må legges vekt på at avklaring av pasientens og foreldrenes behov og forventninger til behandling og oppfølging være en del av «skal» punktene i de innledende samtaler. Dette for å kunne nå målsettingen om økt brukermedvirkning og brukertilfredshet.

6. Pakkeforløp for utredning og behandling av tvangslidelser (OCD) hos barn, unge og voksne

Som i de øvrige pakkeforløpene er det en bekymring knyttet til at noen pasienter som får avslag på rett til helsehjelp dermed ikke får et pakkeforløp.

7. Ivaretagelse av somatisk helse og levevaner ved psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer

Det er positivt at utredning og tiltak for somatiske lidelser innlemmes i pakkeforløpene. Det ble fra Kristiansand kommune sin side sett på som en svakhet at dette ikke var innlemmet i Pakkeforløpet for tverrfaglig spesialisert behandling (TSB) som vi kommenterte i forrige høringsrunde. Fokuset på ernæring og fysisk aktivitet er positivt og vil kunne bidra til bedre somatisk helse hos pasientene.

Punkt 20/18: Veteranplan for Kristiansand 2018 - 2020

Bilag

Vedtak FORMAN, 14022018, Sak 21/18, Veteranplan for Kristiansand 2018 - 2020

Vedtak FORMAN, 14032018, Sak 35/18, Veteranplan for Kristiansand 2018 - 2020

Vedtak HELSOS, 13032018, Sak 17/18, Veteranplan for Kristiansand 2018 - 2020

Vedtak BYSTYR, 21032018, Sak 37/18, Veteranplan for Kristiansand 2018 - 2020

Veteranplan for Kristiansand 2018-2020.docx

Veteranplan for Kristiansand 2018-2020.docx

Veteranplan for Kristiansand 2018-2020.docx

Veteranplan for Kristiansand 2018-2020.docx

Kommunens vurdering av innspill.docx

Oppsummering av hørings svar.docx

Høringsuttalelse Camp Møvik.pdf

Høringsuttalelse RVTS.docx

Høringsuttalelse Milvetmc.pdf

NROF høringsuttalelse Veteranplan.docx

Høringsuttalelse Forsvarets Veterantjeneste.pdf

NVIO.docx

Høringsuttalelse Legacy vets.pdf

Dato 14. desember 2017
Saksnr.: 201714832-1
Saksbehandler Lars Erik Brekne Johnsen

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
14.02.2018
28.02.2018

Veteranplan for Kristiansand

Bakgrunn for saken:

Kommunen ønsker å være en god kommune for forsvarsveteraner og bidra til at de ivaretas med verdighet og forståelse. I samarbeid med representanter for Forsvaret og veteranorganisasjoner er det vurdert tiltak som kan bidra til dette.

I saken beskrives blant annet forsvarsveteraners levekår og Forsvarets innsats for å forebygge helseskader og oppfølging av de som har behov for bistand.

I henhold til bystyrevedtak 174/16 ble det innarbeidet i handlingsprogrammet for 2017-2020 at Kristiansand kommune skal ha en veteranplan.

Organisering av arbeidet:

Arbeidet har vært organisert med arbeidsgruppe med representanter fra HS, oppvekst, organisasjon og økonomi. I tillegg har representanter fra veteranforeningene, Forsvaret, UiA, Arkivet, RVTS Sør deltatt i en referansegruppe som har gitt innspill til tiltak og deltatt i høring av forslag til plan. I forbindelse med arbeidet med veteranplanen er det tydeliggjort at ved siden av veteranforeningene regnes RVTS Sør og Luftforsvarets Skolesenter Kjevik som viktige fremtidige samarbeidspartnere for kommunen.

Planen skal i første omgang gjelde for Kristiansand kommune. Representanter fra Søgne og Songdalen ble spurt om å avgi ressurser til utarbeidelsen av veteranplanen, men deltok ikke i arbeidet. Arbeidsgruppen foreslår derfor at planen revideres etter kommunesammenslåingen.

Føringer:

Samfunnet har et klart ansvar for å ivareta personellet og deres nærmeste når Forsvaret deltar i internasjonale operasjoner (prop. 73 S, 2012-2013). Dette arbeidet forutsetter felles forpliktelser og samarbeid på tvers av departementer og sektorer. Personell i internasjonale operasjoner er i tjeneste på vegne av den norske stat.

Regjeringens handlingsplan «I tjeneste for Norge» ble gitt ut i 2011. Utgangspunktet for planen var St.meld. nr. 34 (2008-2009). Målet med handlingsplanen var å styrke oppfølging og ivaretagelse av personell fra internasjonal tjeneste for Norge, før, under og etter tjenesten. Handlingsplanen la føringer for å styrke samfunnets anerkjennelse og ivaretagelse av personellet.

I prop. 73 S, 2012-2013 heter det:

Regjeringen vil spesielt fokusere på veteraner som en viktig ressurs for det norske samfunnet og som viktige bidragsyttere i arbeidsliv og lokalsamfunn. De fleste kommer styrket hjem fra internasjonale oppdrag, men de som måtte trenge

oppfølging skal få best mulig behandling, og de skal oppleve overgangen fra Forsvarets ivaretagelse til det sivile hjelpeapparatet som helhetlig og sømløst. (...)

Om planen:

Forsvaret oppfordrer kommunene til å lage veteranplaner som legger vekt på kompetanseheving, forpliktende samarbeid mellom relevante aktører og ivaretagelse av målgrupper som har behov for ulike tilbud. Kristiansand kommune har valgt å la seg inspirere av veteranplaner fra Oslo, Bergen og Trondheim.

Vurdering i planen:

Generelt har personell som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner god helse og klarer seg godt i samfunnet. De er ressurssterke og bidrar aktivt på mange samfunnsområder. Forebygging av helseproblemer er styrket gjennom Forsvarets utvelgelse av personell, forberedelse av personellet og deres familier og oppfølgingen før, under og etter tjenesten.

Utkast til plan med forslag til tiltak har vært på høring hos aktuelle organisasjoner og internt i kommunen. Selv om arbeidet har tatt lengre tid enn planlagt, er veteranforeningene tilfreds med at arbeidet med veteranplanen kom i gang og at det foreligger forslag til en veteranplan. Det er kommet inn flere innspill som er vurdert og innarbeidet i planens tiltaksdel.

Tiltak	Ansvar	Frist
Beredskapsansvarlig og kriminalitetsforebyggende koordinator vil vurdere å bruke veteranenes kompetanse.	Kristiansand kommune v/Beredskapsansvarlig og kriminalitetsforebyggende koordinator	Høst 2018
Ordringen for 8. mai videreføres	Organisasjonssektoren v/Politisk og administrativt sekretariat	Våren 2018
Kommunen oppretter ressurside for veteraner på sin nettportal	Organisasjonssektoren v/Kommunikasjonsenheten	Høst 2018
Kommunen vurderer å igangsette samarbeidsprosjekt med stiftelsen Arkivet om foredrag for skoleklasser	Oppvekstsektoren	Våren 2019
Kristiansand kommune vurderer å arrangere fagdag i samarbeid med RVTS Sør og/eller Arkivet	Kristiansand kommune v/Helse- og sosialsektoren	Høst 2018
Kommunen sender representanter til Forsvarets veterankonferanse	Kristiansand kommune	Våren 2018
NAV Kristiansand vurderer å sette av dedikerte ressurser til behandling av veteransaker.	Kristiansand kommune, v/NAV Kristiansand	Våren 2019

Forslag til vedtak

1. Bystyret vedtar veteranplan for Kristiansand kommune
2. Veteranplanen evalueres og revideres etter kommunesammenslåingen

Ragnar Evensen
Rådmann

Eva B. Åsland
Organisasjonsdirektør

Vedlegg: Veteranplan for Kristiansand 2018-2020
Oppsummering av høringsuttalelser
Alle høringssvar

Punkt 21/18: Kvalitets- og utviklingsmelding 2017 for Oppvekstsektoren i Kristiansand

Bilag

Endelig Kvalitets og utviklingsmelding 2017.pdf

Dato 9. februar 2018
Saksnr.: 201605796-9
Saksbehandler Roy Wiken

Saksgang	Møtedato
Oppvekststyret	14.02.2018
Oppvekststyret	27.02.2018
Oppvekststyret	06.03.2018
Bystyret	21.03.2018

Kvalitets- og utviklingsmelding 2017 for Oppvekstsektoren i Kristiansand

Sammendrag

Kvalitets- og utviklingsmeldingen 2017 oppsummerer status i Oppvekstsektoren. Meldingen viser utviklingstrekk innenfor de områdene som oppvekststyret har prioritert og som Fylkesmannen skal ha rapportering på. Det skal rapporteres på følgende nasjonale målsettinger nedfelt i Stortingsmelding 21 (2016-2017).

- Elevene skal ha et godt og inkluderende læringsmiljø.
- Elevene skal mestre grunnleggende ferdigheter.
- Flere elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring.

I Kristiansand er formen med Kvalitets og utviklingsmeldingen valgt som tilstandsrapport. Meldingen innledes av en overordnet del som beskriver sektorens hovedmål, verdigrunnlag, strategi og målstruktur. Deretter tar meldingen for seg de nasjonale målområdene gjennom fire kapitler.

- Kapittel 1, redegjør for arbeidet med å skape livsmestring og folkehelse.
- Kapittel 2, tar for seg arbeidet med inkluderende barnehager og skole.
- Kapittel 3, ser på hvordan vi har lyktes med å forbedre læring og utvikling.
- Kapittel 4, ser på hvordan vi lykkes med gjennomføring i videregående skole.

Forslag til vedtak

1. Bystyret tar kvalitets- og utviklingsmeldingen 2017 til orientering.
2. Oppvekststyrets merknader går som innspill til generaldebatten i bystyret 21.03.2018

Ragnar Evensen
Rådmann

Svein Ove Ueland
Oppvekstdirektør

Vedlegg:

1. Foreløpig versjon Kvalitets og utviklingsmelding 2017

Bakgrunn for saken

Kvalitets- og utviklingsmeldingen 2017 oppsummerer status i Oppvekstsektoren. Meldingen viser utviklingstrekk innenfor de områdene som oppvekststyret har prioritert og som Fylkesmannen skal ha rapportering på. Det skal rapporteres på følgende nasjonale målsettinger nedfelt i Stortingsmelding 21 (2016-2017).

- Elevene skal ha et godt og inkluderende læringsmiljø.
- Elevene skal mestre grunnleggende ferdigheter.
- Flere elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring.

I Kristiansand er formen med Kvalitets og utviklingsmeldingen valgt som tilstandsrapport. Meldingen innledes av en overordnet del som beskriver sektorens hovedmål, verdigrunnlag, strategi og målstruktur. Deretter tar meldingen for seg de nasjonale målområdene gjennom fire kapitler.

- Kapittel 1, redegjør for arbeidet med å skape livsmestring og folkehelse.
- Kapittel 2, tar for seg arbeidet med inkluderende barnehager og skole.
- Kapittel 3, ser på hvordan vi har lyktes med å forbedre læring og utvikling.
- Kapittel 4, ser på hvordan vi lykkes med gjennomføring i videregående skole.

Arbeidsmetodikk for generaldebatten om Oppvekst

Kvalitetsmeldingen skal behandles i generaldebatt i Bystyret 21.03.2018. Ordførerens intensjon med generaldebatter i bystyret er å skape grunnlag for en grundig politisk debatt på et område og gjennom merknader få frem hvordan de politiske partiene og flertallet ønsker at utviklingen på det aktuelle området skal skje.

Debattene i bystyret skal basere seg på et kunnskapsgrunnlag i form av et dokument(melding)utarbeidet av administrasjonen, og hovedutvalget skal innstille overfor bystyret.

Innstillingen fra hovedutvalget skal legges til grunn for behandlingen i bystyret, og bystyrets vedtak skal bestå i flertalls- og mindretallsmerknader til meldingen. Merknadene skal følge saken videre og gi retningslinjer for administrasjonens videre arbeid med saksfeltet. Prosessen har mange fellesnevnerer med meldinger til stortinget og stortingets behandling av disse.

Tiden mellom hovedutvalgsbehandling og frem til bystyrets vedtak kan det gjøres endringer i merknadene. Saksordfører er sentral i dette arbeidet. Endringer i flertallsmerknadene må avklares med partiene som står bak disse, mens mindretallsmerknader kan føres inn uten videre prosess, men mindre flere partier vil enes om merknadene. Da må de aktuelle partiene ha kontakt.